

Aktualijos

Kodėl reikėjo nuvažiuoti į Tytuvėnus?

Rugsėjo 29 d. Tytuvėnuose įvyko Lietuvių kalbos draugijos XVIII suvažiavimas. Gausus – piligrimų centro salėje vos tilpo daugiau kaip 80 delegatų ir svečių. Beveik tarptautinis – ir oficialiojoje dalyje, ir pažintinėje programoje dalyvavo grupelė filologų iš Italijos, išvakarėse skaičiusių pranešimus Vilniuje, Jono Jablonskio konferencijoje.

Dėl suvažiavimo vietos apsispręsta šių metų pavasarį. Po sėkmingo suvažiavimo Ukmergėje, 2017 m. rugsėjį surengto Gražinos Akelaitienės iniciatyva, buvo daug pageidavimų, kad ir 2018 m. suvažiavimas būtų išvažiuojamasis. Balandžio 13 d. Šaukėnuose per puikų renginį, skirtą kalbininko Alberto Rosino 80-mečiui, Kelmės rajono savivaldybės Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji kalbos tvarkytoja Ona Laima Gudzinevičiūtė prasarė: „Kiek dar visko Kelmės krašte reikia pamatyti! Pirmiausia, žinoma, Tytuvėnus...“ Šiuos žodžius pasigavo keletas renginio dalyvių ir nerūpestingas pokalbis apie patrauklias Kelmės krašto vietas greitai peraugo į dalykišką reikalų rikiavimą. Imtis antro didelio šiais metais renginio neatsisakė Kelmės skyriaus pirmininkė Alma Paulauskienė ir LKD tarybos narė Ona Laima Gudzinevičiūtė. Vieta ir laikas, rodos, buvo parinkti puikiai. Likus vos kelioms dienoms iki suvažiavimo organizatoriai teberegistravo norinčius dalyvauti „kalbos piligrimus“, o kartu dėjosi į galvą jų pažadus: „Atkursime skyrių Radviliškyje... Pažįstu Marijampolėje žmonių, kurie norėtų dalyvauti draugijos veikloje...“ Ar išsipildys šie norai ir pažadai, pamatysime laikui bėgant. O dabar suvažiavime buvo smagu sveikinti naujų grupių vadoves – Raimondą Klimavičiūtę, įkūrusią Lietuvos Respublikos atstovybės Maskvoje grupę, Laimą Malakauskienę, subūrusią grupę Šiaulių rajono Bubių mokykloje, Vitaliją Žiupkienę – Ukmergės Antano Smetonos gimnazijoje.

Suvažiavimo dalyvius sveikino mero pavaduotojas Albertas Brazas (beje, meras Vaclovas Andrusis – LKD narys), Seimo nario Juozo Rimkaus padėjėja Janina Skeberdienė.

Tylos minute pagerbti į Amžinybę iškeliausių kalbininkai: LKD garbės narys Zigmas Zinkevičius, Vytautas Ambrazas, Gražina Rosinienė.

LKD valdybos pirmininkė Genovaitė Kačiuškienė draugijos veiklos ataskaitoje atskirai apžvelgė renkamų organų – tarybos, valdybos – ir skyrių veiklą. Darbų nuveikta nemažai ir daug kam tinka apibūdinimas „pirmą kartą“. Surengti pirmieji Metų žodžio ir Metų posakio rinkimai (apie jų rezultatus žr. GK 2018, nr. 2, p. 31–32). Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną pirmą kartą vyko visuotinė internetinė lietuvių kalbos viktorina (apie ją žr. GK 2018, nr. 5, p. 14–20). Įkurta LKD paskyra socialiniame tinkle „Facebook“.

Svarbesni klausimai, svarstyti valdybos ir tarybos posėdžiuose: LKD užsienio padaliniių steigimas, savivaldybių apklausa dėl naujųjų mikrotoponimų, Valstybinės kalbos politikos 2018–2022 metų gairių įgyvendinimo priemonių planas, Kazickų šeimos fondo Petro Būtėno premijos nuostatai.

LKD veikla pristatyta spaudoje ir radijo laidose, pirmininkė apie ją kalbėjo dviejose konferencijose Seime.

Originalių sumanymų nestigo skyrių nariams. Jurbarko savivaldybėje surengtame Lietuvių kalbos dienų renginyje – raštingumo konkurse „Kas skaito rašo“ – dalyvavo 22 savivaldybės ir seniūnijų darbuotojai. 2017 m. gegužės 12 d. Jurbarko savivaldybės viešojoje bibliotekoje vyko renginys, skirtas Reformacijos 500 metų ir Martyno Mažvydo „Katekizmo“ 370 metų sukaktims, – „Reformacijos paskatos kuriant lietuvių raštiją“. Jau tampa tradicija rengti mokinių ir mokytojų kalbos konferencijas Veliuonės Antano ir Jono Juškų gimnazijoje.

Vienas iš reikšmingiausių Kazlų Rūdės skyriaus darbų – savivaldybės viešajai bibliotekai suteiktas Jurgio Dovydaičio vardas. Šį žingsnį inicijavo bibliotėkos darbuotojai, LKD Kazlų Rūdės skyriaus nariai, bibliotėkos skaitytojai.

2018 m. Kełmės rajone surengta kalbos praktikos seminarų: Ona Laima Gudzinevičiūtė vedė seminarą lituanistams „Teksto rengimas“, o Alma Paulauskienė – seminarą mokytojams „Praktiniai lietuvių kalbos patarimai pedagogams“. Įvyko Raštingiausio mokinio konkursas. Žemaitės viešojoje bibliotekoje surengtas vakaras „Žodis, kaip žiedas, tesiskleidžia laisvai“, skirtas valstybės šimtmečiui ir Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienai. Du didžiausi Kełmės skyriaus renginiai, peržengę rajono ir regiono ribas, – pirmojo atkurtosios LKD pirmininko Alberto Rosino 80-mečio minėjimas Šaukėnuose (žr. GK 2018, nr. 5, 27–30) ir, žinoma, LKD XVIII suvažiavimas.

Klaipėdos skyrius išleido jau 15-ąjį „Kalbos praktikos problemų“ numerį. Rengiamas tradicinis pasakininkų konkursas, mokinių ir studentų konferencija „Gimtosios kalbos upės ir upeliai“.

Ką tik įkurta Maskvos grupė spėjo birželį kartu su mūsų valstybės ambasada Rusijos Federacijoje surengti renginį „Lietuvių kalba kino filmuose“, o rugsėjį susirinkti į Vilmos Kaladytės paskaitą „Valstybinė lietuvių kalbos politika“.

Panevėžio skyrius Gabrielės Petkevičaitės-Bitės bibliotekoje surengė renginį „Gimtoji kalba – mūsų esybė, savastis“. Taip pat vyko Juozo Balčikonio diena, Kalbos ir knygos

Suvažiavimo dalyviai prie Tytuvėnų Šv. Mergelės Marijos Angelų Karalienės bažnyčios

diena Panevėžio miesto mokyklose „Kaip gimsta mūsų žodis...“. Parengtas ir įgyvendinamas projektas „Gimtoji kalba gaivina, vienija, stiprina“, finansuojamas Panevėžio miesto savivaldybės lėšomis.

Rasėinių skyrius parengė plačią ir įvairią Lietuvių kalbos dienų rajono mokyklose programą. Laikraštyje „Alio, Raseiniai“ skelbiama straipsnių apie kalbą ir LKD veiklą.

Rietavo skyrius surengė jau 3-iąją komandinę lietuvių kalbos olimpiadą, skirtą kalbininkui Andriui Ašmantui atminti. Olimpiadoje varžėsi net 17 komandų iš įvairių mokyklų.

Nepralenkiamo gausiausio LKD Šiaulių skyriaus darbų ataskaitoje – konkursai, konferencijos, olimpiados mokyklose ir kitose įstaigose. Šiaulių skyrius kartu su Kelmės rajono savivaldybe ir kitais partneriais Šiaulių universitete surengė 7-ąją respublikinę konferenciją-seminarą „Gimtoji kalba mokykloje“. Skyriaus valdybos pirmininkas Algirdas Malakauskas parengė atsiminimus „Gydytojas, nusipelnęs ir gimtajai kalbai“ knygai apie gydytoją, ilgametį LKD skyriaus valdybos narį Albertą Griganavičių. Šį rudenį Šiaulių miesto savivaldybė kartu su LKD Šiaulių skyriumi savivaldybės interneto svetainės forume pakvietė diskutuoti aktualiomis lietuvių kalbai temomis. Diskusija bus apibendrinta renginyje, skirtame valstybinės kalbos statuso gražinimo 30-mečiui.

Neseniai įsikūrusi Bubių mokyklos grupė surengė konferenciją Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto mokytojams ir mokiniams „Knyga – tai pokalbis su savimi ir kitu žmogumi“, įvairių viktorinų, konkursų.

Kaligrafijos pamoka vienuolyno rūsiuose. Ritos Urnėžiūtės nuotr.

Utenos skyrius valstybės šimtmečio proga surengė akciją kolegijos studentams ir visuomenei „Apie Lietuvą Lietuvai lietuviškai“.

Ateityje svarbu tęsti sėkmingai pradėtas iniciatyvas, įsitraukti į valstybiniu mastu organizuojamus renginius – Lietuvių kalbos dienas, Vietovardžių metų programą. Prasmingų renginių yra numatę LKD skyriai. Genovaitė Kačiuškienė ragino skyrių vadovus kvieisti į savo renginius tarybos narius. Gražina Akelaitienė svarstė, kaip reikėtų plėsti LKD gretas.

Suvažiavimo dalyviai, patvirtinę LKD veiklos ataskaitą ir finansinės veiklos ataskaitą, tarėsi dėl suvažiavimų datos ir nusprendė juos rengti balandžio mėnesį.

LKD suvažiavime dalyvavo ir pagrindinių kalbos institucijų vadovai. Valstybinės lietuvių kalbos inspekcijos viršininkas Donatas Smalinskas kvietė dirbti drauge: pilietiškai reaguoti į atvejus, kai pažeidžiamas Valstybinės kalbos įstatymas, kai skleidžiama tendencinga informacija apie kalbos politiką ir kalbos institucijas. Taip pat LKD turėtų aktyviau kvieisti į savo renginius rajonų kalbos tvarkytojus ir pasirūpinti įvairesne informacijos apie savo darbą sklaida.

Alma Paulauskienė priminė, kad nuo 2017 m. naujausia informacija apie LKD skelbiama nebe VU Filologijos fakulteto svetainei priklausančiame tinklalapyje, bet socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje. (Po suvažiavimo VU Filologijos fakulteto svetainės administratorius susiejo senąjį tinklalapį su socialinio tinklo paskyra, taigi tikėtina, kad ateityje priekaištų draugijai dėl informacijos sklaidos bus mažiau. Naujienų apie LKD veiklą reikia ieškoti čia: www.facebook.com/LKDRAUGIJA/)

VLKK pirmininkas Audrys Antanaitis kalbėjo apie naujausią kalbos politikos dokumentą – birželio mėnesį Seimo priimtas Valstybinės kalbos politikos 2018–2022 metų

gaires – ir vasarą VLKK rengtą ir tikslintą tų gairių įgyvendinimo priemonių planą. Pirminė, kokie dokumentai tebesvarstomi politikų: konstitucinio valstybinės kalbos įstatymo projektas, keli vardų ir pavardžių rašymo asmens dokumentuose projektai. Taip pat pirmininkas kalbėjo apie dalies žiniasklaidos reakciją į šią vasarą svarstytus kalbos politikos dokumentus, kai kurių žurnalistų ir kalbininkų skleidžiamą nihilistinį požiūrį į kalbos priežiūros institucijas. Svečias kvietė LKD narius domėtis kalbos politikos aktualijomis ir nelikti nuošalyje: kalbėti, rašyti apie vykstančius procesus, kurti atsvarą vienpusiškai informacijai.

Diskusijose dėl svečių pranešimų Rita Urnėžiūtė kalbėjo, kad kalbos politiką sudaro ne vien institucijos ir dokumentai, bet ir veikiantieji elementai, – tarp jų ir LKD. Suvokdami save kaip kalbos politikos elementą, LKD nariai apie kalbą turėtų kalbėti atsakingai, profesionaliai, argumentuotai. Atsvarą negatyviam požiūriui į kalbą LKD mėgina kurti rodydama visuomenei tai, kas kalboje įdomu, patrauklu, skatindama kalbinį pastabumą ir kūrybingumą.

Lietuvos kompiuterininkų sąjungos Lokalizavimo sekcijos vadovas Gintautas Grigas apžvelgė lietuvių kalbos vartojimo šiuolaikinėse technologijose problemas ir papasakojo apie bendradarbiavimą su LKD dėl lietuviškos kompiuterių klaviatūros diegimo.

LKD garbės pirmininkas Aldonas Pupkis džiaugėsi, kad padaugėjo draugijos narių, kad draugija tapo pastebimesnė interneto erdvėse. Atsiliepdamas apie veiklos ataskaitą docėntas prisiminė savo vadovavimo LKD patirtį. Su naujai išrinkta taryba būdavo tariamasi, kad kiekvienas jos narys per savo kadenciją surengs nors vieną renginį. Dabar darbų nuveikiama daug, tačiau ne visi tarybos nariai prie to prisideda.

Kalbos politikos ir visuomenės kalbinio švietimo srityje draugijos laukia didelis darbas. Reikia kalbėtis su visuomene, ypač su jaunimu, apie plintantį kalbinį nihilizmą ir parodyti jo ištakas. Reikia kalbėtis apie kalbos reikšmę valstybei ir piliečių pareigą kalbai. „Lengviau tikrai nebus“, – teigė buvęs ilgametis LKD pirmininkas.

Suvažiavimo dalyviams buvo surengta pažintinė edukacinė programa: ekskursija po bernardinų vienuolyno ansamblį bei Týtuvėnų Švč. Mergelės Marijos Angelų Karalienės bažnyčią ir kaligrafijos pamoka vienuolyno rūsiuose. Už turiningą programą ačiū gidei Rūtai Krencienei. Lankantis bažnyčioje sveikinimo žodžiu pasitiko ir palaiminimu padėdėjo klebonas Rimantas Žeromskis. Atsidūrus po bažnyčios skliautais laukė staigmena – Vilniaus Abraomo Kulviečio klasikinės gimnazijos mokinių choro grupės koncertas. Abraomo Kulviečio versta giesmė, dainos ir giesmės pagal Maironio žodžius – kur dar giedoti Maironį, jei ne šiame krašte? „Kur jie mokosi, šitie vaikai?“ – klausinėjo greta prisėdęs filologas iš Italijos, ką tik telefonu nufilmavęs, kaip giedama „Lietuva brangi“. „Vaikams būtinais reikėjo atvažiuoti čia, į Týtuvėnus, ir pagiedoti suvažiavimo dalyviams“, – sakė mokinius atlydėjęs šios gimnazijos mokytojas, LKD tarybos narys Vidas Garliauskas. Reikėjo atvažiuoti ir mums visiems: ne tik pasidžiaugti metiniu susitikimu ir pasigrožėti garsiaisiais Týtuvėnais, bet ir pasisemti idėjų naujiems darbams.

Rita Urnėžiūtė